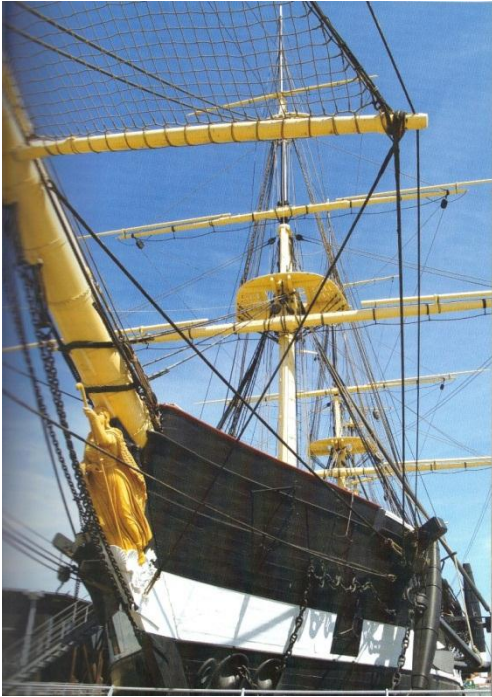

Fregatten ”Jylland”

Fregatten Jylland, det gamle trækrigsskib, der ligger synligt i havnen i Ebeltoft, er ved siden af Glasmuseet Ebeltofts største turistattraktion, og det kan vist godt betegnes som Ebeltofts vartegn.

Fregatten kom til Ebeltoft i 1960. Til dens restaurering er indrettet et særligt værft.

Fregatten ”Jylland” i Ebeltoft Havn

Fregatten Jylland er Danmarks eneste bevarede sejlførende trækrigsskib. Det har kostet svimlende millionsummer at restaurere skibet, men takket være rundhændede donationer fra A. P. Møller-fonden er det lykkedes. Prins Henrik er protektor for skibet.

Jylland er bygget i 1857, søsat i 1860. Den var med i krigen i 1864, idet den deltog i slaget ved Helgoland under orlogskaptajn Suenson mod østrigske krigsskibe. Slagets udfald blev nærmest ”uafgjort”, men i Danmark er det blevet tolket som en dansk sejr, fordi de østrigske skibe måtte søge ind i engelsk neutralt farvand ved Helgoland til reparation.

Fregatten i sine velmagtsdage, flådens hurtigste

Fregatten ”Jylland” udgik af flåden i 1908 for at blive hugget op. Men private indsamlinger forhindrede ophugningen, og skibet fandt i de følgende år andre anvendelser, bl.a. var det i mange år logiskib for skolebørn fra provinsen i Københavns havn.

I 1960 blev det besluttet, at Fregatten Jylland skulle blive placeret i Ebeltoft, og her skulle den restaureres til brug som museum. I 1970’erne dannedes en selvejende institution til overtagelse og restaurering af skibet, og derefter er restaureringen foregået over en længere årrække.

Fregatten Jylland er nu centrum i et større ”maritimt oplevelsescenter” med træskibsværft, gamle træskibe, gamle fyrskibe m.m. I værftet er der arbejdende værksteder, så man kan følge med i den fortløbende restaurering af de gamle skibe, incl. fregatten.

Efter restaureringen og genindvielsen i 1994 besøgte 300.000 skibet om året – siden har tallene svinget, men der er ingen tvivl om, at fregatten er Ebeltofts største turistattraktion. Det har dog i de senere år været en årlig øvelse at skaffe midler til skibets vedligehold, og mens dette skrives i oktober 2012 er der stadigvæk tvivl om det vil lykkes at få de nødvendige midler afsat på årets finanslov. I de senere år har der årligt været 4 millioner på finansloven til skibet, mens Syddjurs Kommune har bidraget med én million.

Den første og sidste af sin slags

I brochuren om fregatten¹ fortælles det, at Fregatten ”Jylland” i sin tid var en sjælden skibstype: ”Den blev flådens første og sidste fuldkraftsfregat, der på den ene side rummede kulminationen af Holmens avancerede træskibsbygning og på den anden side de første tøvende skridt ind i teknikkens tidsalder. Den raffinerede rig og det lange, slanke skrog var det maksimale af, hvad der kunne skabes af træ, tjære og hamp. Men udviklingen gik stærkt. Træ og sejl gik ud, jern og damp blev fremtiden.

Alle de gamle og gennemprøvede principper stod fra fald, den ene nyskabelse inden for skibsbygningskunsten afløste den anden i rivende hast....

Slaget ved Helgoland er specielt, fordi det blev det eneste slag af sin slags mellem to typer dampskruefregatter. Den eneste fregat, der var designet til damp fra starten, var Fregatten ”Jylland”. De øvrige dampskruefregatter fik maskinerne indbyggede i de eksisterende skrog. Fregatten ”Jylland” var da også langt det hurtigste af skibene.”

Om bevæbningen af fregatten oplyses det: ”Bevæbningen bestod af 44 kanoner. De havde største effekt på afstande under tusind meter. På det lukkede kanondæk (batteridækket) stod 30 kanoner, der hver vejede 2½ tons og skød med kugler på 15 kilo. På det øverste dæk stod 14 kanoner på hver to tons. De skød også med kugler på 15 kilo.”

Fregatten var faktisk forældet før den blev søsat. Det var nemlig i den amerikanske borgerkrig 1861-65 bevist, at de nye panserskibe var de gamle træskibe fuldstændig overlegne. Men ”Jylland” var planlagt og tegnet, så produktionen af den fortsatte, mens man ude i verden for længst var i gang med at bygge panserskibe, som ”Jylland” ville være prisgivet overfor.

Vilfred Friborg Hansen, skrevet oktober 2012 til Syddjursportalens oplevelsesguide, efter Vilfred Friborg Hansen: Molslandet, Boggalleriet Rønne 2005, side 78-80.

¹ Fregatten Jylland, verdens længste træskib, red. Erling Hansen, 2006. Billederne i artiklen er også herfra.